

16. Туристична діяльність в Одеській області у 2017 році. Одеса: Головне управління статистики в Одеській області, 2018. 47 с.
17. Туристичні потоки Одеської області у період 2011–2017 рр. / Державна служба статистики Одеської області. URL: http://www.od.ukrstat.gov.ua/stat_info/tyrizm/tyrizm1.htm.
18. UNWTO Tourism Highlights. URL: <http://mkt.unwto.org/publication/unwto-tourism-highlights-2017-edition>.
19. UNWTO World Tourism Barometer and Statistical Annex. URL: http://tourlib.net/wto/UNWTO_Barometer_2018_07.pdf.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНТЕРНЕТ-РЕКЛАМЫ САНАТОРНО-КУРОРТНЫМИ УЧРЕЖДЕНИЯМИ УКРАИНЫ

Аннотация. В статье проанализирована методика определения эффективности рекламно-маркетинговой деятельности на региональном уровне. Предложена инновационная форма оценки эффективности рекламно-маркетинговой деятельности и даны практические рекомендации по повышению эффективности продвижения туристического продукта на региональном уровне с использованием показателей системы продвижения и коэффициента эффективности рекламной деятельности. Исследованы расходы на рекламные мероприятия, касающиеся продвижения санаторно-курортных услуг. На основании инновационной методики оценки эффективности проведения рекламной деятельности рассчитаны показатели эффективности рекламно-маркетинговой деятельности на региональном уровне. Научная новизна исследования заключается в определении факторов, влияющих на эффективность продвижения туристического продукта, и разработке системы показателей эффективности Интернет-рекламных мероприятий для санаторно-курортных учреждений Украины.

Ключевые слова: Интернет, реклама, санаторно-курортное учреждение, маркетинг, регион.

THE EFFICIENCY OF INTERNET ADVERTISING USE IN SANATORIUM-AND-SPA RESORTS OF UKRAINE

Summary. The article analyses methodology for determining the effectiveness of advertising and marketing activities at the regional level. The innovative form of evaluating the effectiveness of advertising and marketing activities is proposed and practical recommendations for improving the efficiency of promotion of a tourist product at the regional level with the use of indicators of the system of promotion and the coefficient of the effectiveness of advertising are provided. Advertising costs related to the promotion of health resort services are investigated. On the basis of the innovative method of evaluating the effectiveness of advertising activity, the indicators of efficiency of advertising and marketing activities at the regional level are calculated. The scientific novelty of the study lies in the determination of factors influencing the effectiveness of the tourist product promotion and development of a system of indicators of the effectiveness of tourism product promotion at the regional level.

Key words: Internet, advertising, sanatorium-and-spa resort, marketing, region.

УДК 338.1.637

Кондратюк О. І.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки та фінансів підприємства

Київського національного торговельно-економічного університету

Kondratyuk O. I.

Ph.D. in economics

Kyiv National University of Trade and Economy

УМОВИ АДАПТАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Анотація. У статті досліджено динаміку обсягів виробництва, споживання та цін на молоко та молочну продукцію. Охарактеризовано чинники, що мають вплив на основні показники діяльності підприємств, зокрема формування цін на молочну сировину, її переробку та продаж, а також ті, що впливають на виробництво та споживання. Визначено значення розвитку підприємств молочної промисловості для економіки та продовольчої безпеки країни. Окреслено основні проблеми адаптації розвитку підприємств молочної промисловості до сучасних умов господарювання та окреслено можливості та напрями регулювання вітчизняного ринку молока. Розглянуто обсяги експорту вітчизняних підприємств та визначено перспективні напрями щодо розширення експортного потенціалу українських молокопереробних підприємств.

Ключові слова: молочна промисловість, ринок молока, виробництво, норма споживання молочних продуктів, експортний потенціал.

Вступ та постановка проблеми. Молоко і молочні продукти відіграють важливу роль у раціоні людини та необхідні для підтримки здоров'я. За даними Міжнародної молочної асоціації (IDF), із 2005 по 2015 р. чисель-

ність населення в мирі зросла на 12,3% та становила 7,3 млрд. осіб, за цей же період споживання молочних продуктів на душу населення зросло на 10% та становило 111,3 кг на особу [1]. Збільшення споживання молока і

молочних продуктів пов'язане зі зростаючим асортиментом молочних продуктів. Також забезпечення населення молоком та молокопродуктами тісно пов'язане з розвитком молочного ринку, функціонування якого залежить від якісної сировинної бази, стану виробництва, ринкової інфраструктури, платоспроможності споживачів. Окрім того, молочна промисловість характеризується високим ступнем зав'язків з іншими галузями промисловості та відіграє важливу роль у формуванні повноцінного раціону харчування, необхідного для нормальної життєдіяльності людини, що свідчить про важливість її стабільного розвитку. Налагодженню взаємовигідних економічних відносин між виробниками молочної сировини, базою переробки, зберігання та збуту молочної продукції сприяють стабілізація розвитку АПК, подальше нарощування обсягів виробництва і на цій основі забезпечення населення високопоживними молочними продуктами [2].

Щодо формування ринку молока і молочних продуктів в Україні, то він відбувається в умовах трансформації механізму господарювання, зміни чинників макро- та мікросередовища. Виробництво молочної продукції залишається одним із важливих секторів економіки, який постійно розвивається. Саме молочний ринок є складником продовольчого ринку, оскільки молочні продукти споживаються 97% дорослого населення, а за обсягами реалізації займають перше місце серед інших продуктів харчування [3]. Важливим є вивчення перспективних напрямів розвитку молочної промисловості з урахування адаптації до сучасних викликів у зовнішньому середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значення молочної промисловості в господарському комплексі України та вагомість молочних продуктів у системі харчування пояснюють підвищену увагу науковців до питань їх подальшого розвитку. Так, дослідженням тенденціям розвитку молочної промисловості ринку молока та молочної продукції приділили у своїх працях такі вчені, як Н.С. Белінська, Т.А. Говорушко, П.Т. Саблук, Г.С. Федосєєва та ін. Зокрема, вивчення сучасних тенденцій діяльності підприємств та їх перспективних напрямів представлено такими науковцями, як Т. Керанчук, Г. Федосєєва, Т. Говорушко та ін. Проте, незважаючи на наявність значної кількості наукових праць із цієї проблематики, ще залишаються малодослідженими окремі аспекти сучасного функціонування ринку молока й молочних продуктів, забезпечення підприємств молокопереробної галузі дієвим інструментарієм антикризових заходів, їх адаптації до негативних явищ у розвитку економіки.

Метою статті є дослідження сучасних тенденцій розвитку діяльності підприємств молочної промисловості України, обґрунтування можливих способів виходу з

кризи, а також визначення перспективних векторів розвитку з урахуванням адаптації до стандартів ЄС.

Результати дослідження.

Світовий ринок молока показав, що його виробництво постійно зростало протягом минулих десятиліть, додаючи щороку в середньому 2%. Світова торгівля молочними продуктами в період 2004–2017 рр. зросла на 53%. За прогнозами, до 2030 р. обсяг торговельних операцій виросте на 73%, до 95 млн. т молока. Це свідчить про зростаючу значимість світової торгівлі в молочній галузі, зростання попиту на готову молочну продукцію [4]. Сьогодні перше місце з виробництва молока належить Індії, частка якої в загальносвітовому обсязі виробленого молока в 2014 р. становила 138,1 млн. т, або 18% світового виробництва. Крім того, світове виробництво молока контролюють також країни ЄС – 15,6%, США – 12%, Китай – 6%, Пакистан – 5%. За даними Міжнародної організації з продовольства та сільського господарства ООН (FAO), Україна в середньому виробляє 1% світових обсягів молока [5].

Незважаючи на те що виробництво молока в Україні є однією з найважливіших галузей, а завдяки сприятливим природним умовам і традиціям є всі передумови для ефективного її розвитку, на жаль, спостерігаємо постійне зниження обсягів виробництва продукції.

Український ринок виробників молочної продукції нараховує близько 300 підприємств, основними регіонами, що є сировинною базою для молокопереробної промисловості, є: Полтавщина (358,7 тис. т), Черкащина (253,8 тис. т), Харківщина (203 тис. т), Чернігівщина (201,3 тис. т) та Київщина (188,2 тис. т). Найбільше молока реалізували в Полтавській (303,18 тис. т), Черкаській (214,5 тис. т) та Київській (193,9 тис. т) областях [6].

Основними виробниками молока є господарства населення, проте останнім часом у селах намітилася тенденція до зменшення поголів'я худоби, а відповідно, й обсягів продукції (табл. 1). Відповідно, зменшення кількості молока зумовило зниження виробництва основних видів молочних продуктів, зокрема: обробленого молока – на 4%; сухого молока та вершків – на 3%; кисломолочної продукції – на 1%; сирів – на 8% [7].

На невтішні тенденції у виробництві молока вказує Вадим Чагаровський, наголошуючи на тому, що за період з 1991 по 2017 р. поголів'я корів зменшилося майже у чотири рази, з 8,4 млн. до 2,1 млн. голів, кількість переробних підприємств за цей же період скоротилася на 229 од., з 447 до 218. Кількість переробного молока в 2017 р. становила 4,2 млн. т, що в 4,4 рази менше, ніж у 1991 р. [9]. Також він вказує на те, що нині близько 500–600 тис. голів дійних корів знаходяться у господарствах населення, які виробляють близько 7–7,5 млн. т молока, на великі під-

Таблиця 1

Баланс молока та молочних продуктів, тис. т

Показники	2012	2013	2014	2015	2016	відхилення 2016 до 2012 р. (+/-)	відхилення 2016 до 2015 р. (+/-)
Виробництво	11378	11488	11133	10615	10382	-996	-233
Зміна запасів на кінець року	90	-45	85	-41	28	-62	69
Імпорт	410	548	357	78	105	-305	27
Усього ресурсів	11698	12081	11405	10734	10459	-1239	-275
Експорт	820	769	527	464	434	-386	-30
Витрачено на корм	1072	1252	1153	1097	1069	-3	-28
Втрати	9	10	14	15	14	5	-1
Фонд споживання	9797	10050	9581	8995	8942	-855	-53
у розрахунку на 1 особу, кг	214,9	220,9	222,8	209,9	209,5	-5,4	-0,4

Джерело: сформовано автором за [8]

приємства припадає всього 2,7–2,8 млн. т молока [10]. Як бачимо, значна частка виробництва молока припадає на господарства населення, але експерт зазначає, що в майбутньому частка молока, виробленого на підприємствах, збільшуватиметься. Так, за останні п'ять років спостерігається позитивна тенденція збільшення виробництва молока в індустріальних секторах, за рахунок чого вже третій рік на переробку надходить більше питомої ваги молока індустріального, ніж молока від населення [9].

На продовження скорочення виробництва молока та молочних продуктів указує заступник міністра аграрної політики та продовольства з питань євроінтеграції Ольга Трофімцева [9], зазначаючи, що виробництво молока в Україні скорочується, воно скорочуватиметься й у цьому, й у наступному році порівняно з попереднім роком. Але вона також зазначила, що частка молока екстра-класу в Україні зростає. Так, якщо в 2017 р. виробництво такого високоякісного продукту може становити 3,7 млн т, то вже в 2018 р. можна очікувати на понад 4 млн. т.

Також відбувається зменшення середньорічного споживання молока та молочних продуктів на одну особу, що бачимо в табл. 1, де споживання за п'ять (2012–2016 рр.) останніх років скоротилося на 9%, негативна тенденція спостерігається й у 2017 р.: якщо в 2016 р. споживання на одну особу становило 209,4 кг, то в 2017 р. – 204,9 кг молочних продуктів.

Якщо поглянути на раціональні норми споживання молочних продуктів, то, за даними Міністерства охорони здоров'я, воно повинно становити 380 кг на душу населення. При цьому, як бачимо з вищенаведених даних, реально українці споживають лише трохи більше 200 кг. Лідерами зі споживання у 2016 р. є: Івано-Франківська

(281,4 кг/особу), Чернівецька (251 кг/особу), Тернопільська (245,7 кг/особу) області [6].

Причинами скорочення споживання молочних продуктів є падіння купівельної спроможності населення, економічна криза, нестабільна політична ситуація, девальвація гривні.

Також вплинуло на скорочення споживання молока й зростання цін на молочні продукти. Значний вплив на зростання цін має глобалізація ринку молока і молочних продуктів. За даними Продовольчої сільськогосподарської організації (ФАО), простежується позитивна динаміка світового ринку, яка вказує на зростання індексу цін на молочну продукцію, що й спостерігається третій місяць поспіль у 2018 р.: у квітні – 204,1 пункти, що на 6,7 пунктів (3,4%) вище рівня березня [11]. Тенденція до зростання цін на молокопродукцію спостерігається вже не один рік (рис. 1).

Як бачимо, за 2004–2017 рр. ринок молочної продукції України характеризується значним підвищенням цін на готову молочну продукцію, зменшенням виробництва, що пояснюється складною економічною ситуацією, але, на жаль, позитивна динаміка росту ціни на молоко та молочні продукти не впливає на розвиток галузі.

Незважаючи на значний спад виробництва молока та молочних продуктів за останні роки, продуктивність корів в Україні зростає. Якщо середньорічний удій молока від однієї корови в 1995 р. становив 2 204 кг, то в 2015 р. він збільшився на 146,2% і становив 5 426 кг. У розрізі різних областей України середньорічний удій молока має значну похибку залежно від територіального розміщення та рівня розвитку сільського господарства, найбільші надой молока спостерігаємо в Херсонській (6 210 кг), Пол-

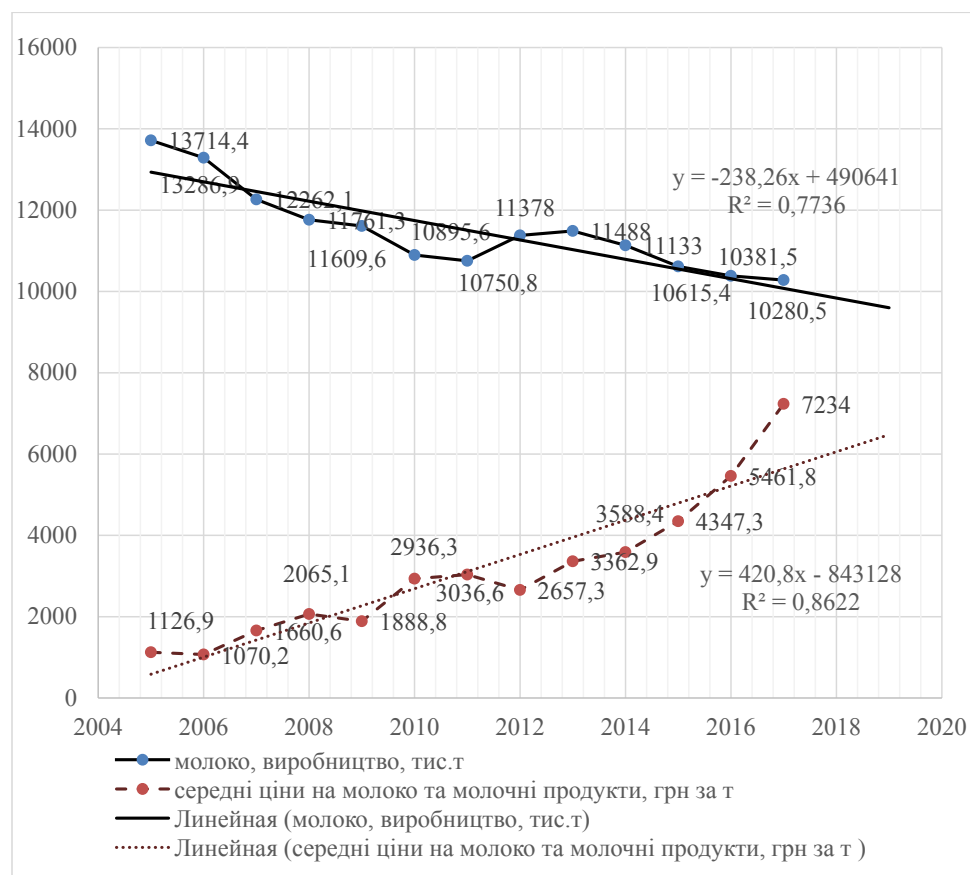

Рис. 1. Тенденції змін у виробництві та цінах на молоко та молочні продукти

Джерело: сформовано автором за даними [12; 13]

тавській (6 154 кг) та Київській (6 170 кг) областях [13]. Також поліпшилися показники рентабельності виробництва молока, які мають тенденцію до зростання: якщо в 2010 р. цей показник становив 17,9%, то в 2017 р. він зріс до 26,9%. Як бачимо, ринок молока та молочної продукції є досить перспективним.

Чинником, що визначає роль виробництва молока, є частка продуктів молочної промисловості в експорті. Експорт продукції активно розвивається, спостерігається зростання поставок молока як в Україну (табл. 2), так і експорт його на міжнародні ринки у січні-березні 2018 р. Імпорт зріс на 35%, до 39,78 тис. т, експорт – на 48,2%, або на 110,81 тис. т, до 229,70 тис. т [14].

Економіст інвестиційного центру Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН (FAO) А. Ярмач [15], характеризуючи експортний складник у молочної галузі, зазначає, що Україна в 2017 р. збільшила експорт молочної продукції на 82,4%, тобто практично подвоїла експорт молочної продукції. Саме завдяки цьому чиннику в минулому році виробники змогли отримати відносно непогану ціну на молоко. Також експерт указує на те, що прибутковість молока зросла майже на третину протягом одного року. Змінилася й структура експорту: якщо в 2016 р. майже половина експорту молокопродуктів припадала на експорт олії, то в 2017 р. найбільшу частку в структурі експорту молочної продукції займало сухе незжирене молоко.

Отже, бачимо, що сектор переробки молока і виробництва молокопродуктів є експортоорієнтованим. До основних експортоорієнтованих груп товарів можна віднести молоко та молочні продукти, масло вершкове, сири, до імпортованих груп товарів – деякі види сирів, йогурти. Говорячи про умови інвестування молокопереробних підприємств, необхідно враховувати зовнішньоекономічну ситуацію та ринкову кон'юнктуру світового ринку молокопродуктів.

У доларовому еквіваленті експортні показники також поліпшилися порівняно з 2016 р. практично по всіх категоріях. У 2017 р. Україна експортувала молока та молочної продукції на суму \$119,3 млн., що більше, ніж у 2016 р. на 124,3%, масла вершкового та інших молочної жири – \$129,8 млн., що значно більше, ніж у 2016 р., коли сума становила всього \$37,5 млн., сирів – на 134% більше.

Таким чином, можемо зазначити, що Україна має високий потенціал для розвитку експорту молочної продукції, чому свідчать дані про зростання показників експорту продукції. Але, на жаль, зростаючі показники експорту продукції не свідчать про зростання обсягів виробництва продукції.

Ринок молока та молочної продукції є досить складною економічною системою, на стан та розвиток якої впливають багато чинників, таких як попит населення, рівень виробництва, рівень розвитку ринкової інфраструктури, економічний потенціал. Окрім того, необхідно враховувати і природно-кліматичні умови, сезонність.

Розвиток підприємств молочної промисловості пов'язаний із багатьма проблемами, вирішення яких дасть змогу галузі адаптуватися до сучасних викликів.

Але сьогодні підприємства молочної галузі знаходяться у досить складному становищі. Серед основних проблем, які не дають змоги успішно розвиватися галузі, дослідники та експерти [2; 3; 5; 7; 9; 17; 18] виділяють такі проблеми, які сьогодні присутні на ринку молочної промисловості:

1. Відсутність сучасного обладнання, низький технологічний рівень на виробництвах. Більшість підприємств має слабку науково-дослідницьку базу, не підготовлені до освоєння новітніх розробок, мають дефіцит інформації про нові технології і ринки збуту. Варто зазначити, що більшість підприємств не незацікавлена інвестувати кошти в основні засоби.

2. Зменшення поголів'я корів та якісних показників стада молочної корів. Основні тенденції розвитку молочної сектору свідчать про те, що стан поголів'я корів є найбільш кризовим, продовжується систематичне скорочення їхньої чисельності. Причинами зниження чисельності поголів'я можемо назвати курсові коливання, ціни на корми, ветпрепарати, енергоносії (газ, електроенергію, нафтопродукти), закупівельні ціни на ринку, непередбачуване державне регулювання, невисоку рентабельність.

3. Сезонний характер виробництва, який має суттєвий вплив на ціну та попит на продукцію. Так, зростання позиції на внутрішньому ринку сирого молока спостерігається навесні, і постає питання його збуту для сільськогосподарців, при цьому спостерігається зниження цін на сире молоко. Крім того, необхідно враховувати залежність від природних та кліматичних умов, які практично не піддаються прогнозуванню.

4. Якість сировини для виробництва продукції. Нині на ринку спостерігаємо дефіцит сировини, погіршення її якості. Сьогодні молоко належної якості переважно постачають на ринок лише ті сільськогосподарські підприємства, де здійснюється механічне доїння, очистка й охолодження молока, а молоко, що поступає від селян, не відповідає встановленим нормам, оскільки господарства населення не мають ні умов, ні можливостей забезпечити необхідний технологічний процес виробництва молока. Згідно з вимогами стандартів якості молока в Україні, молоко не відповідає вимогам у країнах Європейського Союзу, а це стає серйозним торговельним бар'єром.

5. Падіння рівня внутрішнього споживання через кризові явища, внаслідок яких знизилася платоспроможність населення.

Крім вищезазначених причин, що негативно впливають на розвиток галузі, ще можна додатково виділити такі, як нерозвиненість ринкової інфраструктури, нестабільність надходження грошових коштів, повільний кругообіг та обіг фондів, невеликий ринок збуту продукції та кількість державних програм, які стимулюють вирішення цих питань.

Таблиця 2

Структура експорту та імпорту молочної продукції України в 2016–2017 рр., тис. т

Найменування продукції	Експорт			Імпорт			Екс. до імпорт., разів більше	
	2016	2017	17/16, %	2016	2017	17/16, %	2016	2017
Молоко та молочні продукти	79,1	96,5	122	5,0	7,5	150	15,8	12,9
Масло вершкове та інші молочні жири	12,0	30,4	253	1,1	0,8	0,73	10,9	38
Сири	8,1	9,1	112,3	7,1	10	140,8	1,1	0,91

Джерело: сформовано автором за даними [16]

Як бачимо, протягом 1991–2017 рр. в Україні суттєво скоротилося виробництво молока і молочних продуктів, у сучасних умовах ситуація ускладнюється ще й фальсифікацією молочної продукції та глобальною конкуренцією на ринку. Однак позитивним моментом є розуміння лідируючими компаніями України необхідності впровадження нових методів ведення бізнесу та використання нових технологій. Оскільки виробництво молочних продуктів є складним процесом, специфіка якого полягає у тому, що якість сировини напряму пов'язана з якістю та безпекою готової молочної продукції, для його розвитку необхідно використовувати комплексний підхід починаючи з використання сировини відповідної якості і закінчуючи готовою продукцією, що буде задовольняти потреби споживача.

Погоджуємося з Л. Козаченко та Ю. Чебан [7, с. 26], які вказують на те, що стабільність та ефективність функціонування молокопереробних підприємств мають велике значення як для самих господарюючих суб'єктів, так і для суспільства у цілому. Сьогодні у зв'язку з поширенням моди на здорове харчування зростає й попит на споживання молочної продукції, так, для популяризації молока серед дітей запроваджується програма «Шкільне молоко» [19].

Для адаптації в сучасних умовах вітчизняними підприємствами молочної промисловості необхідно звертати увагу на гармонізацію національних стандартів безпеки продукції, санітарного, ветеринарного контролю з між-

народними стандартами. Крім того, враховуючи сезонний попит на продукцію молокопереробних підприємств, важливим є вивчення сезонності, визначення її значення що дасть змогу коригувати виробничу програму, уникати втрат і тим самим підвищувати ефективність виробництва, активно використовувати диференціацію товарів та шукати нові ринки, розширювати асортимент, але в розумних межах, збільшуючи частку продукції з високою доданою вартістю (йогурти, десерти, сирки та ін.).

Вітчизняним підприємствам необхідно враховувати світові тенденції щодо збільшення попиту на молокопродукти, тому необхідно приділяти увагу нарощуванню виробництва та збільшенню експорту, а підтримка власного товаровиробника сприятиме стимулюванню експорту продукції, що є важливим шляхом реалізації виробленої продукції і підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Висновки. Швидко мінливі запити споживачів, посилення інтересу до питань продовольчої безпеки, зростаючий ціновий тиск, посилення нормативних вимог, агресивна конкуренція, подорожчання сировини та енергії змушують виробників молочної продукції шукати способи скорочення витрат або утримання їх на колишньому рівні, тому майбутнє підприємств молочної промисловості України буде визначатися здатністю підприємств вдосконалювати свої ринкові пропозиції, задовольняти мінливі потреби споживачів.

Список використаних джерел:

1. Хто і скільки споживає молочних продуктів? Agravery (аграрне інформаційне агенство) 2018 р. URL: <http://agravery.com/uk/posts/show/hto-i-skilki-spozivae-molocnih-produktiv>.
2. Белінська Н.С., Лесько О.Й. Економічна ефективність діяльності молокопереробних підприємств в період ринкових трансформацій в Україні (1991–2007 роки): монографія. Вінниця: ВНТУ, 2012. 279 с.
3. Говорушко Т.А., Дуда В.П. Продовольчий ринок молока України, його розвиток та перспективи. Вісник Одеського національного університету. 2013. Т. 18. Вип. 1/1. С. 102–106.
4. Середня ціна на молоко в світі досягне \$41 за 100 кг / MilkUA.info. 2018. URL: <http://milkua.info/uk/post/seredna-cina-na-moloko-v-sviti-dosagne-41-za-100-kg>.
5. Федосєєва Г.С. Україна на світовому ринку молочної продукції: проблемні питання та перспективи розвитку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». 2016. Вип. 6. Ч. 3. С. 110–112.
6. Виробництво молока в господарствах України зменшилось на 0,9% / Agravery (аграрне інформаційне агенство). 2017. URL: <http://agravery.com/uk/posts/show/virobnictvo-moloka-v-gospodarstvah-ukraini-zmensilos-na-09>
7. Козаченко Л.А., Чебан Ю.Ю. Сучасний стан та передумови виникнення кризи на підприємствах молокопереробної промисловості України. Modern Economics. 2017. № 2. URL: <https://www.fsvps.ru/fsvps-docs/ru/importExport/belarus/vet/san-pin24.pdf>
8. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України: 2017р: стат. зб. / Держ. Комітет статистики України. URL: http://www.cisstat.com/food_balances/Ukraine_publication.pdf.
9. Чагаровский В. Пройти по краю: вызовы украинской молочной отрасли; LATIFUNDIST.COM. Главный сайт об агробизнесе. URL: <https://latifundist.com/blog/read/2016-projti-po-grani-vyzovy-ukrainskoj-molochnoj-otrasli>
10. Українська «молочка» відкриває нові ринки: експерти прогнозують зростання експорту. УНІАН. 2017. URL: <https://economics.unian.ua/agro/2272374-v-ukrajini-skorochuetsya-virobnitstvo-moloka.html>
11. Мониторинг молочного рынка. URL: <http://storage.milkua.info/uploads/analytics/pdf/MonitoringRU/30.05.18.2.MonitoringRu.pdf>
12. Виробництво продукції тваринництва за видами / Держ. служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
13. Середні ціни реалізованої сільськогосподарської продукції / Держ. служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
14. Огляд українського ринку молока за січень–квітень 2018 року. URL: <http://www.ukrainian-food.org/uk/post/oglad-ukrainskogo-rinku-moloka-za-sicen-kviten-2018-roku>.
15. Україна минулого року майже подвоїла експорт молока – експерт. УНІАН. 2018. URL: <https://economics.unian.ua/agro/10033046-ukrajina-minulogo-roku-mayzhe-podvojila-eksport-moloka-ekspert.html>
16. Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2017: стат. зб. / Держ. комітет статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/06/zb_ztutp2017.pdf.
17. Керанчук Т.Л. Сучасні проблеми розвитку молочного бізнесу в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 4. С. 408–413.
18. Магусова О.М. Сутність і класифікація диверсифікації підприємницької діяльності сільських жителів. Економічний аналіз. 2012. Вип. 10. Ч. 2. С. 266–271.
19. «Молочний» експеримент у школах вразив українців. URL: <https://narodna-pravda.ua/2018/02/12/molochnyj-eksperiment-u-shkolah-vrazyv-ukrayintsiv/>.

УСЛОВИЯ АДАПТАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ МОЛОЧНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

Аннотация. В статье исследована динамика объемов производства, потребления и цен на молоко и молочную продукцию. Охарактеризованы факторы, оказывающие влияние на основные показатели деятельности предприятий, в частности на формирование цен на молочное сырье, ее переработку и продажу, а также те, которые влияют на производство и потребление. Определено значение развития предприятий молочной промышленности для экономики и продовольственной безопасности страны. Определены основные проблемы адаптации развития предприятий молочной промышленности в современных условиях хозяйствования и обозначены возможности и направления регулирования отечественного рынка молока. Рассмотрены объемы экспорта отечественных предприятий и определены перспективные направления по расширению экспортного потенциала украинских молокоперерабатывающих предприятий.

Ключевые слова: молочная промышленность, рынок молока, производство, норма потребления молочных продуктов, экспортный потенциал.

CONDITIONS OF ADAPTIVE DEVELOPMENT OF DAIRY INDUSTRY ENTERPRISES

Summary. The article studies the dynamics of production, consumption and prices for milk and dairy products. Characterized the main factors affecting the basic performance indicators of enterprises, in particular the formation of prices for dairy raw materials, its processing and sale, as well as those that affect production and consumption. The importance of the development of dairy enterprises for the economy and food security of the country is determined. The main problems of adaptation of the dairy enterprises' development in the current conditions of management are identified and the opportunities and directions of regulation of the domestic milk market are outlined. The volumes of export of domestic enterprises are considered and perspective directions for expanding the export potential of Ukrainian milk processing enterprises are determined.

Key words: dairy industry, milk market, production, norm of dairy consumption, export potential.

УДК 334.726

Кораблінова І. А.

*кандидат економічних наук, доцент,
докторант кафедри економічної теорії та управління проектами
Одеської національної академії зв'язку імені О.С. Попова*

Korablinova I. A.

*PhD in Economics, Associate Professor,
Doctoral student at the department of economic theory and project management
O.S. Popov Odessa National Academy of Telecommunications*

СТРУКТУРНІ ЗМІНИ У СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ КОМПАНІЙ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Анотація. У роботі досліджено проблему оновлення галузевої структури сфери інформаційних та комунікаційних технологій. Обґрунтовано, що на якісні зміни в галузі впливають дії міжнародних технологічних компаній. Проведено аналіз основних напрямів та масштабів діяльності провідних ІКТ-компаній світу. Визначено основні вектори розвитку цифрової галузі в найближчі роки. Показано, що через напрями інвестицій у розвиток інновацій міжнародних технологічних компаній трансформується структура сфери ІКТ.

Ключові слова: міжнародні компанії, інформаційні та комунікаційні технології, сфера компетенцій, мережа, поглинання, інновації, цифрова галузь.

Вступ та постановка проблеми. З висоти історії можна бачити, що діяльність технологічних компаній, які сприяли розвитку сфери інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ) у світі, завжди підтримувалася з боку держав із високим рівнем економічного процвітання. У наші дні саме технологічні компанії лідирують у світових рейтингах. Укріплення їхніх позицій на міжнародній арені почалося під час світової економічної кризи, яка в останній раз найбільш гостро відчувалася у різних сферах економічної діяльності в період 2007–2009 років. Сектор інформаційних та комунікаційних технологій, який на цей час суттєво розширився завдяки конвергентним тенденціям, почав грати ключову роль у розвитку всіх інших секторів світової економіки. Оскільки на сучасному етапі

розвитку інформаційного суспільства міжнародні технологічні компанії є каталізаторами процесу встановлення нового світового порядку, виникає необхідність проаналізувати особливості сфери їхньої діяльності та характер змін, які в ній постійно відбуваються.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. ІКТ – особливий сектор сучасної економіки, який створює інфраструктурні умови для розвитку всіх інших сфер соціально-економічної діяльності. Багато вчених з усього світу присвятили свої дослідження вивченню ролі та місця ІКТ у процесі становлення інформаційного суспільства, а також у розвитку світової, національної, регіональної економіки, у питаннях організації, управління та економіки підприємств у різних сферах господарської діяльності.